

INFORMACE PRO MÉDIA



Text „Stille Nacht! Heilige Nacht“ od Josepha Mohra

Život a působení kněze ze Salcburku

Vysoká inteligence a hudební nadání vysvobodily autora textové předlohy písně „Tichá noc, svatá noc“ z nuzných podmínek, ve kterých strávil dětství. Zavedly ho do náruče církve k povolání kněze. Joseph Mohr (1792-1848) se jako duchovní vyznačoval blízkostí k národu, hlubokou vírou a velkým sociálním citěním. Jeho posláním se stalo obětovat život potřebným a chudým. Jeho slova o Ježíšovi jako utěšiteli a zachránci z básně „Tichá noc, svatá noc“ se o dalších 200 let později stala vánočním poselstvím. Píseň byla přeložena do 300 jazyků a dialektů po celém světě.

Dětství a mládí prožil mezi lety 1792 až 1815 v Salcburku

Joseph Franz Mohr přišel na svět 11. prosince 1792 jako nemanželské dítě. Jeho matka byla pletařka Anna Schoiber narozená v Halleinu. Jeho otec, jehož rodina pocházela z obce Mariapfarr se jmenoval Franz Mohr a byl vojákem knížete-biskupa Colloreda v Salcburku. V roce, kdy se mu narodil syn Joseph, ovšem ze služby utekl. Nemanželské děti byly v těchto dobách „zločinem“. Mohly sice nést jméno svých otců, již od narození byly ovšem stigmatizovány. Kmotrem Josepha Mohra se stal poslední salcburský kat Joseph Wohlmüt, který si ve službách církve vylepšoval svou špatnou pověst jako kmotr nemanželských a opuštěných dětí. Joseph Mohr vyrůstal se svou matkou, babičkou, nevlastní sestrou a dalšími příbuznými v domě ve Steingasse 31. Temná studená ulička podél vlhkých skal Kapucínské hory v Salcburku tehdy nabízela bídné bydlení. Zima a tma ke zdraví dítěte rozhodně pozitivně nepřispěly. Již brzy se však ukázalo, že je chlapec velice nadaný a nadmíru inteligentní. Salcburský vikář z pěveckého sboru v salcburském Dómu, Johann Nepomuk Hiernle poznal jeho talent. Umožnil mu navštěvovat Akademické gymnázium a dále Mohra podporoval v učení. Stal se tak jeho opatrovníkem a vlastně i náhradním otcem. Netrvalo dlouho a hoch začal zpívat a hrát na housle ve sborech univerzity a benediktýnského kláštera Sv. Petra. Mezi lety 1808 a 1810 začal Mohr studovat filozofii na lyceu benediktýnského kláštera v hornorakouské obci Kremsmünster. Po ukončení školy v roce 1811 vstoupil jako 19letý do kněžského semináře ve městě Salcburku. Jako nemanželské dítě pro to ovšem potřeboval zvláštní církevní povolení. V roce 1815 byl teprve tříadvacetiletý mladík vysvěcen na kněze. Ale také k tomu bylo nutné udělení extra výjimky. Ještě totiž nedosáhl předepsaného věku 25 let.

Výřečný, sociálně angažovaný, nekonvenční. Léta na cestách od roku 1815 do 1827

Dvanáct let, až do roku 1827 prožil mladý duchovní na cestách za službami církvi. Jako koadjutor, tedy asistent výše postaveného kněze, působil v místech jako Anthering, Golling, Kuchl, Eugendorf, Oberndorf a Bad Vigaun. Joseph Mohr se stal 25. srpna 1817 pomocným knězem v Oberndorfu. Obýval skromný pokoj v jednom z místních domů a stravoval se ve venkovských hostincích. V Oberndorfu se hned spřátelil s o pět let starším učitelem Franzem Xaverem Gruberem z blízkého Arnsdorfu, který v kostele Sv. Mikuláše v Oberndorfu učil a

SalzburgerLand Tourismus GmbH

Wiener Bundesstraße 23
5300 Hallwang | Salzburg
Rakousko

T +43 662 6688 0
info@salzburgerland.com
www.salzburgerland.com

Databáze fotografií:
bilder.salzburgerland.com

Bližší informace:
Zemská turistická
centrála Salcbursko

Mag. Primož Kompan
oddělení marketingu
pro centrální a
východní Evropu

M +43 664 80668836
p.kompan@
salzburgerland.com
facebook.com/p.kompan

Tirol Werbung GmbH
Maria-Theresien-Straße 55
6020 Innsbruck

Katarzyna Gaczorek, BA
katarzyna.gaczorek@
tirolwerbung.at
T +43 512 5320 648

Oberösterreich
Tourismus GmbH
Freistädter Straße 119
4041 Linz

Dipl. Ing. Jitka
Zikmundová, MBA
jitka.zikmundova@
hornirakousko.cz
M +420 724 058 343

Tourismus
Salzburg GmbH
Auerspergstraße 6
5020 Salzburg

Mag. Andrea Minnich
minnich@salzburg.info
T +43 662 88987 302

hrál na varhany. Některým svým farníkům, a především nadřízenému Georgovi Heinrichovi Nöstlerovi byl mladý, vzdělaný a u místních lidí oblíbený Mohr trnem v oku. Vyčítal mu zpívání „často nepotěšujících písní“ a „pletky s osobami jiného pohlaví“. Salcburská vrchnost si ovšem ze stížností nic nedělala. Zcela naopak. Jazykově obratný a teologický zdatný Mohr byl dokonce roku 1819 pozván do salcburského Dómu jako kazatel na mši. To byla pro teprve 27letého pomocného kněze velká čest. Po svém povýšení na takzvaného farního provisoru sloužil dále v obcích Hof a Hintersee. Tady získal roku 1827 svůj první stálější post jako vikář. Poprvé v životě zůstal na celých devět let na jednom místě. Do doby, než byl povolán do Wagrainu. Jednalo se o jeho poslední působiště, než v roce 1848 skonal.

Vznik básně v roce 1816 na poutním místě Mariapfarr

Joseph Mohr nastoupil do své první oficiální služby církvi jako pomocný kněz v obci Mariapfarr v Lungau, odkud pocházela jeho rodina z otcovy strany. Rodný dům jeho otce, označovaný jako „Scharglerkeusche“ zde stojí dodnes. Kostel v Mariapfarru ze 12. století je již odedávna jedním z nejznámějších poutních míst v Salcbursku. Obraz „Krásné madony s uctíváním třech králů“ v kostele dnes badatelé považují za zdroj Mohrovy inspirace pro vánoční báseň „Tichá noc, svatá noc“, kterou mladý kněz napsal v Mariapfarru v roce 1816. Jeho „líbezný chlapeček s kudrnatými vlásky“ v jedné ze šesti slok opravdu připomíná světlovlasého Ježíška na malbě. Mohr ovšem drsné klima v Lungau nesnášel dobře. Byl stále nemocný a v roce 1817 přesídlil do mírnějšího podnebí, do Oberndorfu na Salzachu.

„Tichá noc, svatá noc“ zazněla poprvé v Oberdorfu roku 1818

O Vánocích 1818 poprosil Joseph Mohr svého přítele Grubera o napsání melodie k jeho básni, která vznikla o dva roky dříve na jeho tehdejší působišti v Mariapfarru. „Tichá noc, svatá noc“ zazněla poprvé tedy v roce 1818 po půlnoční mši. Oba přátelé ji zpívali a Joseph Mohr ji doprovázel na kytaru. Dlouho se vycházelo z toho, že byla kytara pouhou alternativou k varhanám, které byly ve špatném stavu. Mnohem pravděpodobnější ovšem je, že Mohr již dříve plánoval využít kytaru jako doprovod, přestože byla považována spíše za nástroj vhodný pro zábavu v hostincích. Pro kostel tedy něco naprosto nevhodného. Píseň však byla představena v kostele až po samotné bohoslužbě, u betléma.

Joseph Mohr zakončil své poslání jako společenský reformátor ve Wagrainu

Již v září 1819 opustil Joseph Mohr Oberndorf. Několik let působil ve farnostech v dnešních regionech Tennengau a Flachgau. Po téměř devíti letech v Hintersee byl roku 1837 povolán do Wagrainu, kde byla díky Mohrově iniciativě postavena škola pro více než sto dětí. Před tím měly k dispozici pouze jednu třídu. Založil také kompenzační fond, který umožňoval vzdělání dětem, které neměl kdo podporovat. O několik let později nechal vybudovat domov pro staré a chudé lidi. Básník a duchovní zemřel 4. prosince 1848. Téměř 30 let po zhudebnění své básně. Příčinou jeho smrti bylo plicní onemocnění, ke kterému pravděpodobně přispělo nachlazení z cest za nemocnými a umírajícími věřícími. Nic hmotného po sobě nezanechal. Jen svou kytaru, která se později



nejasnou cestou dostala do rodiny Franze Xavera Grubera. Triumfu své básně jako nejznámější koledy na světě, se „kněz chudých“ nedožil.